

การตีความและแนวทางการบรรเลงบทเพลง แฟนตาเซียในกุญแจเสียงซีไมเนอร์ ของโมสาร์ท

INTERPRETATION AND PERFORMANCE PRACTICE OF MOZART'S FANTASIA IN C MINOR

อานุภาพ อาชวกุลพงศ์*, ปานใจ จุฬาพันธุ์**
Anupap Achavakulpong*, Panjai Chulapan**

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เกี่ยวกับการตีความ แนวทางและเทคนิคในการบรรเลงบทเพลงแฟนตาเซียในกุญแจเสียงซีไมเนอร์ เค. 475 ผลงานสำหรับเปียโน ประพันธ์โดย โวล์ฟกัง อะมาเดอุส โมสาร์ท (ค.ศ. 1756-1791) บทเพลงนี้มีความสำคัญเนื่องจากเป็นหนึ่งในบทเพลงที่โมสาร์ทประพันธ์โดยใช้กุญแจเสียงซีไมเนอร์ มีเนื้อหาที่เข้มข้นและมีจุดมุ่งหมายในการแสดงออกทางด้านอารมณ์ที่ลึกซึ้งซึ่งมากกว่าบทเพลงที่อยู่ในกุญแจเสียงเมเจอร์ ผู้บรรเลงต้องเข้าใจถึงบุคลิกและอารมณ์ที่หลากหลายคล้ายอุปสรรคเพื่อนำเสนอบุคลิกและอารมณ์ในแต่ละช่วงให้ถูกต้อง ผลการศึกษาทำให้ผู้วิจัยเข้าใจและตีความบทเพลงได้อย่างลึกซึ้ง เข้าใจบุคลิกและอารมณ์เพลงสามารถบรรเลงด้วยจิตและอารมณ์ที่สอดคล้องกับบุคลิกและอารมณ์เหล่านั้น สามารถระบุเทคนิคการบรรเลงที่ปรากฏในบทเพลงได้รวมทั้งการรวบโน้ต การไล่บันไดเสียง และการไล่อาร์เปจโจอย่างรวดเร็ว ทำให้สามารถเลือกใช้เทคนิคที่เหมาะสม การผ่อนคลายกล้ามเนื้อ และเลือกใช้นิ้ว เพื่อให้สามารถบรรเลงได้อย่างไพเราะไหลลื่นและเคลื่อนที่ไปข้างหน้า รวมทั้งวางแผนฝึกซ้อมเทคนิคดังกล่าวเพื่อให้สามารถถ่ายทอดบทเพลงนี้ได้ดีและตรงตามจุดมุ่งหมายของผู้ประพันธ์เพลง

คำสำคัญ : โมสาร์ท/ แฟนตาเซียในกุญแจเสียงซีไมเนอร์ เค. 475/ วรรณกรรมเพลงเปียโน

* นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, Anupaplip001@gmail.com

** รองศาสตราจารย์ ดร. คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, panjai.c@chula.ac.th

* Graduate Student, Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University, Anupaplip001@gmail.com

** Associate Professor, Dr., Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University, panjai.c@chula.ac.th

Abstract

This research article involves interpretation and performance practice of *Fantasia in C minor, K. 475* by Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791). The *Fantasia in C minor* is important since it is one of Mozart's few compositions in minor keys and, therefore, is more intense and aims to express deeper emotions than those in major keys. The pianist should realize various personalities and moods similar to that of an opera in order to present them accordingly. The results of the research enable the researcher to understand and be able to interpret the piece in depth, and can identify the playing technique in the piece including tremolos, scales and arpeggios. Consequently, the researcher can choose suitable playing techniques, use muscle relaxation, and consider proper fingerings to achieve beautiful and fluent performance. The researcher also focusses on executing proper techniques to convey the composition well through his performance and also to meet the composer's purpose.

Keywords: Mozart/ *Fantasia in C minor, K. 475*/ Piano Literature

บทนำ

ในการแสดงเดี่ยวเปียโนคลาสสิก ผู้บรรเลงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีความรู้ในบทเพลงที่บรรเลง ทั้งประวัติความเป็นมา หลักทฤษฎีดนตรี เทคนิคการบรรเลง อีกทั้งยังต้องวิเคราะห์และตีความในอัตลักษณ์ของบทเพลงและผู้ประพันธ์เพลงให้ครบถ้วน ผู้วิจัยมีความสนใจในบทเพลง *Fantasia in C minor, K. 475* ที่ประพันธ์โดย โวล์ฟกัง อะมาเดอุส โมซาร์ท (Wolfgang Amadeus Mozart, ค.ศ. 1756-1791) เนื่องจากมีความแตกต่างจากบทเพลงส่วนใหญ่ที่โมซาร์ทประพันธ์ไว้ ทั้งในเรื่องของการใช้ท่วงทำนองเสียงไมเนอร์และการประพันธ์ในลักษณะกึ่งด้นสด มีอารมณ์ที่รุนแรงลึกซึ้ง และยังมีเทคนิคการบรรเลงที่ยากทั้งการรวบโน้ต การไล่บันไดเสียง และการไล่อาร์เปจิโออย่างรวดเร็ว ผู้บรรเลงต้องบรรเลงเทคนิคเหล่านั้นด้วยความไพเราะไหลลื่นและเคลื่อนที่ไปข้างหน้า ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้บทเพลงนี้ได้รับความนิยมในการบรรเลงเป็นอย่างมาก ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาบทเพลงดังกล่าวอย่างละเอียดและวางแผนการฝึกซ้อมเพื่อให้สามารถบรรเลงบทเพลงนี้ได้อย่างถูกต้องที่สุด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประวัติของผู้ประพันธ์เพลงและประวัติความเป็นมาของบทเพลง
2. เพื่อศึกษาวิธีการฝึกซ้อมทั้งทางด้านอารมณ์และด้านเทคนิคการบรรเลงที่ปรากฏในบทเพลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. เพื่อศึกษาวิธีการถ่ายทอดอารมณ์ให้สอดคล้องกับแต่ละช่วงของบทเพลง
4. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการบรรเลงเปียโนสำหรับผู้สนใจ

วิธีการวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล
2. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และวางแผนการฝึกซ้อม
3. ฝึกซ้อมการบรรเลง
4. แสดงผลงาน
5. นำเสนอผลงานในรูปแบบวิทยานิพนธ์และบทความวิจัยทางวารสารวิชาการ

ผลการวิจัย

จากการศึกษา วิเคราะห์ ตีความ และฝึกซ้อม ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลประวัติผู้ประพันธ์เพลงและบทเพลง โครงสร้าง แนวทำนองและการใช้เสียงประสานของบทเพลง วิธีการบรรเลง รวมถึงวิธีการฝึกซ้อม เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้สนใจได้สามารถศึกษาและต่อยอด สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ประวัติผู้ประพันธ์เพลง

โวล์ฟกัง อะมาเดอุส โมซาร์ท (Wolfgang Amadeus Mozart, ค.ศ. 1756-1791) เกิดที่เมืองซัลทซ์บวร์ค (Salzburg) แคว้นบาวาเรีย (ประเทศออสเตรียในปัจจุบัน) โมซาร์ทเริ่มแสดงให้ฟังถึงพรสวรรค์ทางดนตรีตั้งแต่อายุได้ 4 ขวบ และสามารถประพันธ์เพลงได้ตั้งแต่อายุยังไม่ถึง 6 ขวบ โมซาร์ทเรียนดนตรีกับบิดา เมื่ออายุได้ 6 ขวบก็สามารถเล่นฮาร์ปซิคอร์ดได้อย่างชำนาญ ต่อมาไม่นานก็พัฒนาฝีมือเป็นนักออร์แกนและนักไวโอลินที่ยอดเยี่ยม ด้วยความสามารถนี้เองทำให้โมซาร์ทได้เดินทางไปแสดงดนตรีในหลายประเทศ รวมถึงมีโอกาสได้ไปประเทศอิตาลีหลายครั้งและได้ศึกษาเกี่ยวกับอุปรากร ซึ่งต่อมาถือเป็นผลงานการประพันธ์สำคัญที่สร้างชื่อเสียงมากมายให้เขา

ในช่วงต้นของชีวิตการทำงานของโมซาร์ท ได้มีโอกาสทำงานให้กับเจ้าชายอาร์คบิชอปแห่งซัลทซ์บวร์ค จนกระทั่งเมื่ออายุ 20 ปี เขาได้ตัดสินใจเดินทางไปเวียนนาและแต่งงานกับคอนสแตนซ์ วีเบอร์ (Constanze Weber, ค.ศ. 1762-1842) ชีวิตของโมซาร์ทในเวียนนาถือว่าประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก ทั้งในด้านงานประพันธ์และการแสดงเปียโนที่เขา มักเป็นผู้เดี่ยวเปียโน โดยเฉพาะบทเพลงเปียโนคอนแชร์โตที่เขาประพันธ์ขึ้น ผลงานของโมซาร์ทในช่วงนี้ได้รับอิทธิพลจากโยฮัน เซบาสเตียน บาค (Johann Sebastian Bach, ค.ศ. 1685-1750) และจอร์จ ฟรีดริค เฮนเดล (George Frideric Handel, ค.ศ. 1685-1759) อย่างเห็นได้ชัด ดังที่เห็นได้จากท่อนฟิวก์จากอุปรากรเรื่อง *The Magic Flute* และ *Symphony No. 41 in C Major, K. 551 "Jupiter"* ช่วงนี้เองโมซาร์ทมีโอกาสรู้จักและสนิทสนมกับฟรานซ์ โยเซฟ ไฮเดิน (Franz Joseph Haydn, ค.ศ. 1732-1809) เขาทั้งสองมักร่วมบรรเลงในวงควอร์เทตด้วยกัน โมซาร์ทเองได้ประพันธ์บทเพลงสตริงควอร์เทตถึง 6 ชิ้นอุทิศให้แก่ไฮเดิน และไฮเดินเองก็ชื่นชมความสามารถของโมซาร์ทมากเช่นกัน¹

โมซาร์ทเสียชีวิตในปี ค.ศ. 1791 เป็นผู้ประพันธ์เพลงคนสำคัญในดนตรีตะวันตก มีอิทธิพลต่อผู้ประพันธ์เพลงมากมาย เช่น ลุดวิก ฟาน เบโทเฟน (Ludwig van Beethoven, ค.ศ. 1770-1827) และเฟรเดริก โชแปง (Frederic Chopin, ค.ศ. 1810-1849)

¹ Tawee Muktarakosa, *The World's Great Composers* (Bangkok: Prae Pittaya, 1964), 12. (in Thai)

2. ประวัติความเป็นมาของบทเพลง

บทเพลง *Fantasia in C minor, K. 475* ถูกประพันธ์ขึ้นในปี ค.ศ. 1785 เป็นหนึ่งในบทเพลงที่โมสาร์ทประพันธ์โดยใช้กุญแจเสียงไมเนอร์ ต่างจากบทเพลงส่วนใหญ่ของโมสาร์ทซึ่งมักอยู่ในกุญแจเสียงเมเจอร์ ส่งผลให้มีความน่ารัก สวยงาม และมีบรรยากาศที่สนุกสนาน แต่ถ้าบทเพลงใดที่เขาประพันธ์ขึ้นโดยใช้กุญแจเสียงไมเนอร์แล้ว บทเพลงนั้นจะมีความเข้มข้นและเปี่ยมไปด้วยอารมณ์ความรู้สึก แฟนตาเซียบทนี้มักตีพิมพ์คู่กับ *Sonata in C minor, K. 457* ที่อยู่ในกุญแจเสียงเดียวกันและมีเนื้อหาที่เข้มข้นเช่นเดียวกัน ทำให้นักเปียโนหลายคนมักเลือกบรรเลงบทเพลงทั้งสองต่อกัน โดยบรรเลงบทแฟนตาเซียก่อนแล้วตามด้วยโซนาตา²

บทเพลงนี้อยู่ในกุญแจเสียง C minor ซึ่งโดยปกติในการบันทึกโน้ตในกุญแจเสียงนี้ต้องใช้เครื่องหมายประจำกุญแจเสียง 3 ตัว คือ โน้ต B-flat E-flat และ A-flat แต่สำหรับบทเพลงนี้ โมสาร์ทเลือกไม่ใช้เครื่องหมายประจำกุญแจเสียง เนื่องจากบทเพลงนี้มีการเปลี่ยนกุญแจเสียงอย่างอิสระต่อเนื่องตั้งแต่ต้นจนจบ³ นอกจากนั้นในเรื่องของสังคีตลักษณ์ บทเพลงนี้ใช้สังคีตลักษณ์อิสระและสามารถแบ่งโครงสร้างได้เป็น 5 ตอน ตามอัตราความเร็ว ดังนี้ 1. Adagio 2. Allegro 3. Andantino 4. Piu Allegro 5. Adagio แต่ละตอนถูกเชื่อมด้วยการใช้เครื่องหมายยึดจังหวะที่โน้ตตัวสุดท้ายของตอนและการใช้เครื่องหมายหยุด

3. การตีความบทเพลงและแนวทางการฝึกซ้อม

ตอนที่ 1 Adagio (♩ = 48) อยู่ในกุญแจเสียง C minor และในอัตราจังหวะ 4/4 เป็นเหมือนบทเกริ่นนำที่มีจังหวะช้ามากและมีการใช้โน้ตโครมาติกบ่อยครั้ง ทำให้ยากต่อการจำบทเพลงสำหรับการแสดงบนเวทีต่อสาธารณชน ในการฝึกซ้อมจึงซ้อมด้วยการปรับอัตราจังหวะให้เร็วขึ้นกว่าปกติ (♩ = 90) โดยที่ให้ความสนใจแค่ตัวโน้ตเป็นหลัก ไม่ต้องสนใจความดังเบา สีสั่น และอารมณ์ การซ้อมแบบนี้ นอกจากจะทำให้เห็นองค์ประกอบต่าง ๆ ได้ชัดเจนขึ้นแล้ว ยังเป็นการย่นระยะเวลาของการฝึกซ้อม เมื่อฝึกซ้อมจนกระทั่งจำได้ในระดับหนึ่งแล้ว จึงฝึกซ้อมตามอัตราจังหวะจริง โดยใส่ความดังเบา สีสั่น และอารมณ์ลงไปให้ครบถ้วน

ห้องที่ 1-5 เหมือนบทเกริ่นนำที่มีอารมณ์เคร่งขรึม เริ่มต้นด้วยการใช้โน้ตคู่แปดบรรเลงด้วยเสียงดังที่โน้ตแรก จากนั้นบรรเลงโน้ตต่อไปด้วยเสียงเบา จบประโยคด้วยขึ้นคู่ด้วยเสียงเบามาก ในการบรรเลงโน้ตเสียงดังให้วางนิ้วบนคีย์ให้เรียบร้อยก่อน แล้วจึงกดให้ลึกสุดคีย์โดยใช้ท่อนแขนช่วยในการเพิ่มแรง เมื่อกดเสร็จแล้วให้ผ่อนคลายกล้ามเนื้อมือและแขนทันที ถ้าบรรเลงด้วยวิธีนี้ได้เสียงที่ดัง หนักแน่น มีพลัง และไม่กระด้าง ในส่วนของการบรรเลงโน้ตเสียงเบาก็ให้วางนิ้วชิดคีย์และต้องกดให้ลึกสุดคีย์เช่นกัน เพราะถ้ากดไม่ลึกสุดคีย์จะได้เสียงที่บางและอ่อนแอ

ในห้องที่ 1-6 นี้สังเกตได้ว่ามีทำนองที่บรรเลงด้วยรูปแบบเดียวกันต่อเนื่องกัน 3 ชุด ให้บรรเลงแต่ละชุดโดยใช้น้ำหนักที่แตกต่างกันเพื่อให้ได้สีสั่นที่แตกต่างกันในแต่ละชุดและหายใจเข้าก่อนที่จะบรรเลงโน้ตแรกของแต่ละชุด ตลอดทั้งบทเพลงจะพบการใช้รูปแบบของทำนองที่เหมือนกันบรรเลงต่อเนื่องกันเป็นชุด ๆ ให้บรรเลงโดยใช้วิธีการเดียวกัน ในส่วนการใช้เพดัลในทำนอง 3 ชุดแรกนี้ให้เหยียบเพดัลเตรียมไว้ก่อนที่

² Panjai Chulapan, *Piano Literature 1* (Bangkok: Chulalongkorn University Printing House, 2008), 114. (in Thai)

³ Mikako Ogata, "History of the Performance Practice of Mozart's Fantasia and Sonata K. 475/457" (D.M.A. diss., University of New York, 2012), 31.

จะบรรเลงโน้ตตัวแรกของแต่ละชุดเพื่อให้ได้เสียงที่หนักแน่นและมีพลัง⁴

Adagio

Example 1 Adagio, mm. 1-6, melodies and use of pedal

Source: by author

ในห้องที่ 19-20 มีการไล่โน้ตเข้บ็ตสามชั้นโดยเริ่มต้นประโยคในจังหวะรองของจังหวะก่อนหน้าด้วยเสียงเบาและโน้ตตัวสุดท้ายของประโยคลงที่จังหวะหลักต่อไปด้วยเสียงดัง ให้บรรเลงแต่ละประโยคด้วยเสียงที่เบา แล้วเพิ่มความดังในแต่ละตัวโน้ตจนถึงโน้ตตัวสุดท้ายของประโยคที่ต้องดังที่สุด และยกมือขึ้นเล็กน้อยเพื่อให้เสียงของแต่ละประโยคแยกกันอย่างชัดเจน ในห้องที่ 21-22 มีการแยกแนวทำนองออกเป็น 4 แนว คล้ายกับบทเพลงในยุคบาโรก ให้บรรเลงโดยจัดความดังเบาของเสียงในแต่ละแนวทำนองให้ดี ในการฝึกซ้อมควรแยกซ้อมแต่ละแนวเพื่อให้ได้ยินทำนองที่ชัดเจนเสียก่อน

⁴ Blanka Bogunović, Ivana Perković Radak, and Tijana Popović Mladjenović, "W. A. Mozart's Phantasie in C minor, K. 475: The Pillars of Musical Structure and Emotional Response," *Journal of Interdisciplinary Music Studies* 3, no. 1 & 2 (Spring/Fall 2009): 99-117.

19

20

21

22

f p f p

cresc.

fp

f p

Example 2 Adagio, mm. 19-22, dynamic usage and four-part harmony

Source: by author

ห้องที่ 26 เปลี่ยนมาอยู่ในกุญแจเสียง D minor มีอารมณ์อ่อนหวานและมีแนวทำนองในมือขวาที่ไพเราะสวยงามคล้ายกับบทเพลงร้อง ให้บรรเลงโดยร้องแนวทำนองไว้ในใจ คิดทำนองไปข้างหน้า มีการทำเสียงดังขึ้น-เบาลงตามทิศทางของทำนอง และหายใจเข้าเมื่อเริ่มต้นประโยค ส่วนแนวดนตรีประกอบที่อยู่ในมือซ้าย ให้บรรเลงโดยดังขึ้นและเบาลงตามแนวทำนองของมือขวา แต่ต้องควบคุมน้ำหนักไม่ให้ดังเกินไปจนรบกวนแนวทำนองของมือขวา

Example 3 Adagio, mm. 26-29, melody, accompaniment and use of pedal

Source: by author

ตอนที่ 2 Allegro ($\text{♩} = 136$) ในห้องที่ 39 เปลี่ยนมาอยู่ในกุญแจเสียง A minor มีอารมณ์เกรี้ยวกราดหนักแน่น และคุดัน มีทำนองหนักแน่นที่มีมือซ้ายเป็นโน้ตคู่แปดไล่ขึ้นลงเป็นคู่สองไมเนอร์ มีการสร้างความตึงเครียดและกดดันที่มือขวา โดยใช้การบรรเลงเทคนิคครีวโน้ต (Tremolo) ในคอร์ดติมินิซท์ ที่ผู้แสดงต้องบรรเลงให้หนักแน่นและมั่นคง แล้วต่อด้วยโน้ตขึ้นคู่ที่กระชับและแข็งแรงในห้องที่ 42

ในการฝึกซ้อมเทคนิคครีวโน้ต ลำดับแรกต้องเลือกใช้นิ้วให้เหมาะสม ให้ใช้นิ้ว 1 และ 2 ในโน้ตคู่ล่าง และใช้นิ้ว 4 ในโน้ตตัวบน จากนั้นฝึกซ้อมด้วยจังหวะช้า ($\text{♩} = 72$) โดยเน้นเสียงที่จังหวะหลักเล็กน้อยเพื่อฝึกให้เกิดจังหวะที่มั่นคง พยายามให้นิ้วติดกับคีย์เปียโนมากที่สุด และระวังอย่าให้เกิดอาการเกร็ง เมื่อสามารถบรรเลงได้คล่องและมั่นคงแล้วค่อยเพิ่มความเร็วขึ้น ตัดการเน้นที่จังหวะหลักออก และบรรเลงโดยนึกถึงความเป็นประโยชน์ของทำนองแทน ในมือขวาของห้องที่ 42 ต้องบรรเลงให้จังหวะที่ 2 และจังหวะที่ 4 หนักแน่นและเสียงดัง และห้องที่ 43 การบรรเลงโน้ตคู่สามด้วยเสียงสั้นนั้น ให้บรรเลงโดยใช้ข้อมือเคลื่อนที่ลงแต่ต้องระวังอย่ายกข้อมือขึ้นสูงจนเกินไป และพยายามผ่อนคลายกล้ามเนื้อให้มากที่สุด ในส่วนของการใช้เพดัล ให้เหยียบเพดัลเตรียมไว้และหายใจเข้าก่อนเริ่มเพื่อให้ได้เสียงที่หนักแน่น จากนั้นยกเพดัลขึ้นเมื่อสิ้นสุดเครื่องหมายเชื่อมเสียงของมือซ้าย

39 **Allegro**

43

Example 4 Allegro, mm. 39-46, tremolo technique and use of pedal

Source: by author

ในห้องที่ 59 อยู่ในกุญแจเสียง F Major มีอารมณ์น่ารัก สดใส และสนุกสนาน มีแนวทำนองอยู่ที่มือขวาและแนวบรรเลงประกอบที่มือซ้าย วิธีการบรรเลงเหมือนในห้องที่ 26 แต่เปลี่ยนจากอารมณ์ที่ไพเราะและอ่อนหวานเป็นสดใสและสนุกสนาน จากนั้นเปลี่ยนกุญแจเสียงเป็น F minor โดยใช้แนวทำนองชุดเดิมทำให้อารมณ์เปลี่ยนจากน่ารักสดใสเป็นเศร้าหมอง แล้วจึงใช้ทำนองที่ถี่ขึ้น ไล่ทำนองสูงขึ้น เพิ่มความดังขึ้น ขณะที่แนวเบสในมือซ้ายเคลื่อนที่ต่ำลง ทำให้ได้แนวเสียงที่ขยายออกกว้างขึ้นและความดังเพิ่มขึ้น เปลี่ยนจากอารมณ์เศร้าหมองเป็นตื่นเต้นและเร้าอารมณ์

Example 5 Allegro, mm. 59-69, modulation

Source: by author

ห้องที่ 76 เปลี่ยนมาอยู่ในกุญแจเสียง F-sharp minor มีอารมณ์เกรี้ยวกราด ดุดัน มือขวาบรรเลงเป็นอาร์เปจโจโดยใช้จังหวะโน้ตสามพยางค์ มีแนวทำนองที่โน้ตตัวบนสุดในจังหวะหลัก ขณะที่มือซ้ายบรรเลงเป็นโน้ตคู่แปดที่ไล่ต่ำลงเป็นบันไดเสียงโครมาติก

ในการฝึกซ้อมการบรรเลงอาร์เปจโจมือขวาให้ใช้นิ้ว 1 และ 2 ที่โน้ต 2 ตัวล่างของคอร์ด ส่วนโน้ตตัวบนหากเป็นโน้ตคีย์ดำให้ใช้นิ้ว 4 และหากเป็นคีย์ขาวให้ใช้นิ้ว 5 ฝึกซ้อมด้วยจังหวะช้า โดยให้ความสำคัญกับโน้ตตัวบนสุดในจังหวะหลัก บรรเลงออกมาให้เด่นชัด ขณะที่มือซ้ายที่เป็นการไล่ต่ำลงเป็นบันไดเสียงโครมาติกให้เพิ่มความดังขึ้นในแต่ละตัวโน้ต ให้มีความตื่นเต้นเร้าใจ

Example 6 Allegro, mm. 76-79, fingerings in arpeggio

Source: by author

ตอนที่ 3 Andantino ($\text{♩} = 52$) ในห้องที่ 89 เปลี่ยนมาใช้กุญแจเสียง B-flat Major ในอัตราจังหวะ 3/4 ด้วยอารมณ์มีความสุข ใช้ความดังของเสียงเบาสลับดัง มีการแยกแนวทำนองออกเป็น 4 แนว คล้ายกับบทเพลงในยุคบาโรกเช่นเดียวกับห้องที่ 21-22 โดยมีทำนองหลักอยู่ในแนวโซปราโน ในการฝึกซ้อมให้แนวโซปราโนออกมาเด่นชัด ให้ฝึกเฉพาะมือขวา ก่อน โดยบรรเลงเสียงโซปราโนให้ดังที่สุด ขณะที่แนวอื่นบรรเลงโดยบังคับให้เสียงเบาที่สุดด้วยเสียงสั้น เมื่อสามารถบรรเลงโดยแยกเสียงดังเบาได้อย่างชัดเจนแล้ว จึงบรรเลงตามโน้ตเพลงปกติ โดยร้องทำนองโซปราโนไวโนใจและคิดถึงความเป็นประโยชน์ ในส่วนของการใช้เพดัลในจุดที่เป็นเสียงเบาให้เหยียบเพียงแค่ครึ่งเดียวเพื่อไม่ให้เสียงเบลอ ส่วนในจุดที่เสียงดังให้เหยียบลงไปจนสุดเพื่อให้ได้เสียงที่หนักแน่น

Example 7 Andantino, mm. 89-92, four-part harmony and use of pedal

Source: by author

ในห้องที่ 105-108 มือขวาใช้โน้ตคู่ 3 และคู่ 6 บรรเลงเป็นทำนองที่ต้องเลือกใช้นิ้วให้เหมาะสมเพื่อการเชื่อมเสียงที่ไพเราะและเป็นประโยชน์ ขณะที่มือซ้ายบรรเลงด้วยโน้ตซ้ำในจังหวะเขบ็ตสองชั้นอย่างที่เป็นแนวดนตรีประกอบ ให้บรรเลงโดยจัดน้ำหนักนิ้วมือขวาให้ดี ให้เสียงโน้ตตัวบนสุดออกมาชัดเจนและทำเสียง

ตั้งขึ้นเบาลงตามทิศทางของทำนอง ส่วนมือซ้ายที่เป็นโน้ตซ้ำ บรรเลงเสียงตั้งขึ้นเบาลงตามมือขวา แต่ต้องระวังไม่ให้ดังเกินไปจนรบกวนทำนองมือขวา

Example 8 Andantino, mm. 105-110, fingerings and use of pedal

Source: by author

ตอนที่ 4 Piu Allegro ($\text{♩} = 66$) ในห้อง 128 อยู่ในกุญแจเสียง G minor เปลี่ยนกลับมาใช้อัตราจังหวะ 4/4 ในกุญแจเสียง G minor มีอารมณ์รุนแรง โกรธเกรี้ยว ดุดัน คล้ายกับการระเบิดอารมณ์ และยังมีเทคนิคการบรรเลงที่ยาก โดยบรรเลงมือขวาเป็นการไล่อาร์เปจิโนในจังหวะเข้บิตสามชั้นที่รวดเร็วอย่างต่อเนื่อง โดยมีทำนองอยู่ที่แนวเบสของมือซ้ายบรรเลงเป็นคู่แปดก่อนบรรเลงเป็นโน้ตเข้บิตสามชั้น

ในการฝึกซ้อมจะสังเกตได้ว่าโน้ตมือขวาสามารถแบ่งโน้ตออกเป็นกลุ่มละ 4 ตัว ให้ตัดโน้ตตัวแรกออก ฝึกเฉพาะโน้ต 3 ตัวหลัง ฝึกด้วยจังหวะช้าผ่อนคลาย ควบคุมเสียงให้นุ่มนวล ไม่กระด้าง เมื่อคล่องแล้วจึงฝึกโน้ตมือขวาทั้งหมดด้วยจังหวะช้า โดยเมื่อกดนิ้ว 1 แล้วให้หุบนิ้วอย่างรวดเร็วเพื่อไม่ให้เกิดอาการเกร็ง ส่วนมือซ้ายที่เป็นโน้ตเข้บิตสามชั้นให้ใช้นิ้ว 5, 2 และ 1 บรรเลงโดยให้นิ้ว 5 เสียงออกมาชัดที่สุด อีกทั้งในการบรรเลงนิ้ว 5 แต่ละครั้งต้องเพิ่มระดับความดังขึ้นเพื่อให้ประโยคชัดเจนและเคลื่อนที่ไปข้างหน้า ในการใช้เพดัลให้เหยียบตามทำนองแนวเบสของมือซ้าย และระวังเมื่อมีตัวหยุด ต้องยกเพดัลขึ้นอย่างชัดเจน

Piu Allegro

Example 9 Piu Allegro, mm. 128-131, fingerings and use of pedal

Source: by author

ห้อง 144-147 เป็นการโต้ตอบทำนองระหว่างอาร์เปจิอาลลงและขาขึ้น เริ่มจากมือขวาบรรเลงอาร์เปจิอาลลงในคอร์ด E ทบเจ็ดดีมินิชท์ ตามด้วยการย่ำคอร์ด 4 ครั้งของทั้งสองมือ หลังจากนั้นมือซ้ายบรรเลงอาร์เปจิอาลขึ้นในคอร์ด C ทบเจ็ดโดมินันท์ และคอร์ด E ทบเจ็ดดีมินิชท์

ในการบรรเลงอาร์เปจิอาลให้บรรเลงโดยร้องเสียงโน้ตตัวหน้าของเครื่องหมายเชื่อมเสียงแต่ละชุดไว้นใจ แล้วบรรเลงโน้ตเหล่านั้นออกมาให้ชัดเจนและเป็นประโยคโดยใช้ข้อมือเคลื่อนที่ลงเมื่อกดโน้ตตัวหน้าของเครื่องหมายเชื่อมเสียง และใช้ข้อมือยกขึ้นเล็กน้อยเมื่อกดโน้ตตัวหลังของเครื่องหมายเชื่อมเสียง ในส่วนของการย่ำคอร์ดต้องบรรเลงให้หนักแน่น มีพลัง และนำเสนอโน้ตตัวบนสุดของมือขวาให้ออกมาชัดเจน

Example 10 Piu Allegro, mm. 144-151, arpeggio technique

Source: by author

ตอนที่ 5 Adagio ($\text{♩} = 48$) เป็นการลงท้ายบทเพลงด้วยการนำตอนที่ 1 มาดัดแปลง ทำให้จบบทเพลงด้วยอารมณ์เคร่งขรึม โดยใช้การบรรเลงบันไดเสียง C melodic minor ขึ้นด้วยความรวดเร็ว เป็นโน้ตเช็บ็ตสี่ชั้นที่ถูกคั่นด้วยโน้ตเช็บ็ตสามชั้นในทุกโน้ตแรกของบันไดเสียง ในการบรรเลงให้คิดถึงโน้ต C ในช่วงคู่แปดถัดไป จากนั้นบรรเลงด้วยความรวดเร็วและเพิ่มเสียงให้ดังขึ้นจนกระทั่งโน้ตตัวสุดท้าย พร้อมทั้งเหยียบเพเดิลเพื่อให้ได้เสียงที่มีพลังในการจบเพลง

Example 11 Adagio, mm. 177-180, end of the piece with C melodic minor scale

Source: by author

การอภิปรายผล

ในการบรรเลงบทเพลง *Fantasia in C minor*, K. 475 ได้อย่างไพเราะ งดงาม และสามารถสร้างความประทับใจต่อผู้รับชมการแสดง มีปัจจัย 2 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการถ่ายทอดอารมณ์ ในแต่ละช่วงของบทเพลง มีอารมณ์และบุคลิกเฉพาะที่ผู้บรรเลงต้องวิเคราะห์และทำความเข้าใจ ที่มีทั้งอารมณ์ที่เคร่งขรึม อ่อนหวาน สนุกสนาน ดุเดือด และเกรี้ยวกราด จากนั้นบรรเลงโดยถ่ายทอดอารมณ์เหล่านั้นลงในบทเพลง

2. ด้านเทคนิคการบรรเลง เทคนิคการบรรเลงที่ยากในบทเพลงมีดังนี้ 1) การรวโน้ต 2) การไล่บันไดเสียง และ 3) การไล่อาร์เปจ ในการเล่นซอซอการบรรเลงเทคนิคเหล่านี้ต้องเริ่มฝึกด้วยจังหวะที่ช้าในระดับที่สามารถควบคุมเสียงให้เรียบเนียนและเป็นประโยชน์ อีกทั้งต้องเลือกใช้นิ้วให้เหมาะสม วางนิ้วให้ติดกับคีย์เปียโนและผ่อนคลายกล้ามเนื้อให้มากที่สุด เมื่อสามารถบรรเลงได้ด้วยองค์ประกอบที่กล่าวมาข้างต้นแล้วจึงค่อยเพิ่มระดับความเร็วขึ้นทีละน้อยจนกระทั่งได้ความเร็วที่กำหนด

สรุป

จากการศึกษาวิจัยพบว่า บทเพลง *Fantasia in C minor, K. 475* เป็นบทเพลงเปียโนที่มีความแตกต่างจากบทเพลงส่วนใหญ่ของโมสาร์ท ทั้งในเรื่องการใช้ท่วงทำนองเสียงไมเนอร์ การเปลี่ยนท่วงทำนองเสียงที่บ่อยครั้งและค่อนข้างอิสระ อีกทั้งมีอารมณ์ที่เคร่งขรึม รุนแรง และความแปรปรวนของอารมณ์มาก ในการบรรเลงต้องทำความเข้าใจในอารมณ์ของแต่ละช่วงของบทเพลงและบรรเลงด้วยอารมณ์ที่สอดคล้องกัน อีกทั้งยังต้องเข้าใจในทำนองหลักแต่ละช่วงและนำเสนอออกมาให้ชัดเจน ในส่วนของเทคนิคการบรรเลงนั้นเหมือนกับบทเพลงโดยทั่วไปของโมสาร์ทที่ไม่ได้ซับซ้อนมากนัก แต่การจะบรรเลงเทคนิคเหล่านั้นได้ดีต้องบรรเลงโดยเลือกใช้นิ้วให้เหมาะสม วางนิ้วให้ติดกับคีย์เปียโน คิดถึงความเป็นประโยคและการเคลื่อนที่ไปข้างหน้า และผ่อนคลายกล้ามเนื้อให้มากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้ที่มีความประสงค์ในการบรรเลงบทเพลง *Fantasia in C minor, K. 475* สำหรับการแสดงเดี่ยวเปียโน สามารถศึกษาข้อมูลจากผลงานวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางสำหรับการศึกษาด้านบทเพลง รวมถึงการตีความและเทคนิคการฝึกซ้อม เพื่อให้สามารถถ่ายทอดบทเพลงได้อย่างสมบูรณ์ที่สุด
2. แนวทางการตีความการบรรเลงในการวิจัยครั้งนี้ ไม่เพียงแต่เป็นแนวทางในการเตรียมการแสดงเพลง *Fantasia in C minor, K. 475* เท่านั้น แต่บทเพลงอื่นของโมสาร์ทที่ประพันธ์ด้วยท่วงทำนองเสียงไมเนอร์ก็สามารถใช้เป็นแนวทางการตีความและฝึกซ้อมได้เช่นกัน

การแสดงเดี่ยวเปียโน

บทเพลง *Fantasia in C minor, K. 475* เป็นส่วนหนึ่งของการแสดงเดี่ยวเปียโน จัดขึ้นเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2565 ณ สตูดิโอซวง (Tongsuang's Studio Nana) ใช้เวลาในการแสดงทั้งหมดประมาณ 1 ชั่วโมง 15 นาที

บรรณานุกรม

- Bogunović, Blanka, Ivana Perković Radak, and Tijana Popović Mladjenović. "W. A. Mozart's Phantasie in C minor, K. 475: The Pillars of Musical Structure and Emotional Response." *Journal of Interdisciplinary Music Studies* 3, no. 1 & 2 (Spring/Fall 2009): 95-117.
- Chulapan, Panjai. *Piano Literature 1*. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House, 2008. (in Thai)
- Muktarakosa, Tawee. *The World's Great Composers*. Bangkok: Prae Pittaya, 1964. (in Thai)
- Ogata, Mikako. "History of the Performance Practice of Mozart's Fantasie and Sonata K. 475/457." D.M.A. diss., University of New York, 2012.
- Pancharoen, Natchar. *Form and Analysis*. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House, 2020. (in Thai)
- Pancharoen, Natchar. *Music Dictionary*. Bangkok: Katecarat, 2009. (in Thai)